Yksityiset valtionapuarkistot LAUSUNTO
15.10.2021

28,5 PROSENTIN LEIKKAUS TUHOAA YKSITYISARKISTOT JA ASIAKIRJALLISEN KULTTUURIPERINNÖN

Aihe: Tiede (29.40.53) Tutkimuksen ja sen infrastruktuurien rahoitus, Kansallisarkiston jakamiin yksityisen arkistotoiminnan valtionavustuksiin ja kehittämismenoihin.

Leikkaus: 1 603 000 euroa (vuonna 2021: 5 633 000 euroa, esitys 2022: 4 030 000 euroa)

Esitetty leikkaus on 28,5 prosenttia yksityisten arkistojen valtionavusta. Emme pysty varautumaan muutokseen, sillä reagointiaikaa on reilu kaksi kuukautta.

Yksityisten arkistojen valtionapulain mukaan (2006/1006, 7 §) *”Pysyväisluonteinen valtionavustus voi olla enintään 80 prosenttia arkiston hyväksyttävistä menoista, joihin* ***sisältyvät riittävät henkilöstö-, kiinteistö- ja toimintamenot****.”* Arkistojen toiminta on pysyvää, joten avustus on sen turvaamiseksi pysyväisluonteista. Esitetty leikkaus rikkoo lain hengen, sillä sen jälkeen arkistot eivät pysty kattamaan riittäviä henkilöstö-, kiinteistö- ja toimintamenojaan.

Yksityisillä arkistoilla on kokoelmissaan noin 63 hyllykilometriä aineistoja, joten kiinteistökuluista (23 %) ei voi tinkiä. Säästökohteeksi ei käy myöskään toimintamenot (27 %), jotka pitävät sisällään mm. kokoelmanhallintajärjestelmät, palvelimet ja muut itc-kulut. Henkilöstö muodostaa puolet kokonaismenoista, joten ainoa keino selvitä leikkauksesta olisi irtisanoa vähintään kolmannes, joissain tapauksissa jopa lähemmäs puolet henkilöstöstä.

Arkistoista kuudessa on vain 2-3 henkeä. Jos kahdesta irtisanotaan toinen, voi arkisto joutua sulkemaan ovensa kokonaan. Kolme on keskisuuria (8-11 henkeä), jotka ovat kutistumassa pieniksi, pelkkää asiakaspalvelua tarjoaviksi. Kaksi on suuria (yli 20 henkeä). Kolmannes merkitsee kokonaisten toimintamuotojen lakkauttamista näistä.

Leikkausten jäljet ovat pysyviä. Arkistojen työ on pitkäjänteistä ja tulevaisuuteen katsovaa: tällä hetkellä otamme talteen menneiden aikojen aineistoja tulevien vuosikymmenten tutkijoille. Jos tämä työ loppuu, aineistot päätyvät kaatopaikalle (ja bitteinä avaruuteen), eikä niitä enää koskaan saada takaisin. Kulttuuriperintö katoaa.

Arkistot ovat olemassa, jotta me säilytämme yhteisen kulttuuriperintömme ja asetamme sen käytettäväksi. Me toteutamme jo nyt niitä tavoitteita, joita hallitusohjelmassa linjatulla kulttuuriperintöstrategialla tavoitellaan. Me olemme keskeinen tutkimuksen infrastruktuuri. Ilman yksityisarkistoja on vain Kansallisarkistoon tallentuvat viranomaisaineistot. Ilman meitä tieteellinen tutkimus ja koko itseymmärryksemme kärsii merkittävällä tavalla. Me tallennamme kansalaisyhteiskunnan ja kulttuurin moninaisuuden, me osallistumme yhteiskunnalliseen keskusteluun, me olemme vuorovaikutuksessa tutkijoiden, aineistonluovuttajien ja keruuvastaajien kanssa. Meillä asioivat yliopistoväen ohella sukututkijat, journalistit, vapaat kirjoittajat, taiteilijat. Me teemme koululaisyhteistyötä, teemme näkyväksi ilmiöitä, jotka ”virallisissa historioissa” jäävät huomaamatta, me annamme kansalaisyhteiskunnalle äänen, me katsomme yhteiskuntaa ihmisten, ilmiöiden ja liikkeiden tasolta.

Helsingissä, Mikkelissä ja Orimattilassa 15.10.2021

Marita Jalkanen	Tuomo Sohlman	Riku Keski-Rauska
Arkistonjohtaja	Arkistonjohtaja	Arkistonjohtaja
Kansan Arkisto	Keskustan ja maaseudun arkisto	Porvarillisen Työn Arkisto

Yksityiset valtionapuarkistot

LAUSUNTO
15.10.2021

Outi Hupaniittu
Arkistonjohtaja
Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran arkisto

Jarmo Luoma-aho
Arkistonjohtaja
Suomen Elinkeinoelämän Keskusarkisto

Ossi Viita
Arkistonjohtaja
Suomen Urheiluarkisto

Lena Karhu
Arkivchef
Svenska centralarkivet

Kristina Linnovaara
Arkivchef
Svenska litteratursällskapet i i Finland arkiv

Arto Alajoutsijärvi
Arkistonjohtaja
Toimihenkilöarkisto

Petri Tanskanen
Työväen Arkisto

Pekka Lähteenkorva
Urho Kekkosen arkisto